

Door: Jenneke Koopman-Homma

HET BELANG VAN (SPEL)BETROKKENHEID

Spelen is leren. Is een kind erg betrokken bij het spel dan zal hij/ zij meer ontdekken en dus leren. Een rijke omgeving is vaak niet voldoende om hoge spelbetrokkenheid tot stand te brengen. Ook de rol van de pedagogisch medewerker en het samenspel van de peuter met de andere kinderen in de groep speelt een belangrijke rol.

Kortom de relatie tussen een goede interactie, nabijheid en betrokkenheid is van groot belang voor de ontwikkeling van een peuter. Deze elementen zijn nauw met elkaar verbonden en kunnen elkaar versterken om een positieve invloed te hebben op de ontwikkeling van het kind. Maar hoe zorg je nu voor goede interactie, nabijheid en spelbetrokkenheid bij jou op de groep? Laten we eerst de termen interactie, nabijheid en betrokkenheid eens verder onderzoeken.

Een goede **interactie** tussen de pedagogisch medewerker en het kind houdt in dat er sprake is van positieve en respectvolle communicatie, responsief gedrag en wederzijdse betrokkenheid. Dit betekent dat de medewerker actief luistert naar het kind, reageert op zijn signalen en behoeften,

en het kind stimuleert om te communiceren en te participeren in activiteiten. Een goede interactie legt de basis voor een veilige hechtingsrelatie tussen het kind en de medewerker, wat essentieel is voor de emotionele ontwikkeling en het welbevinden van het kind.

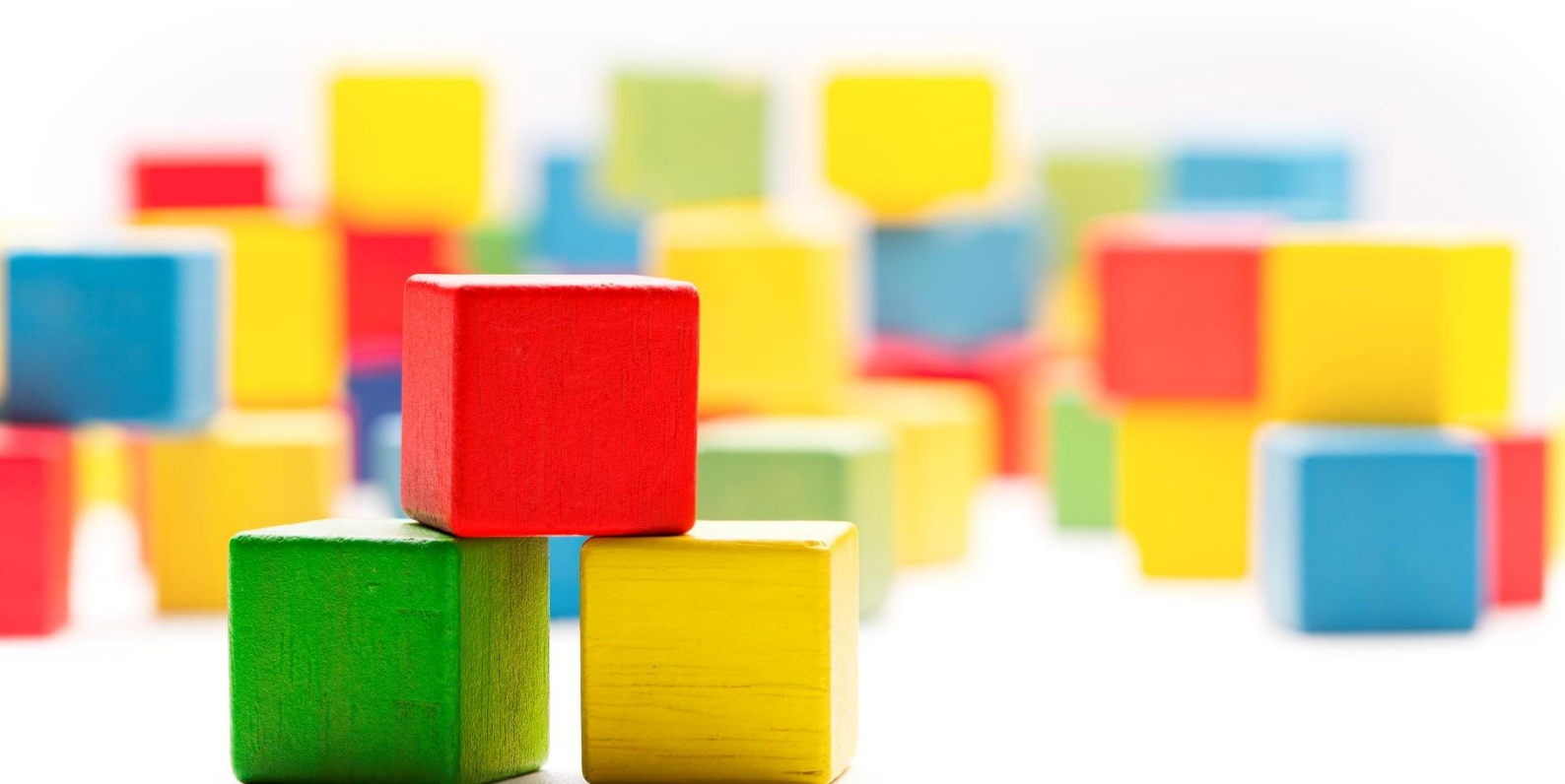
Nabijheid verwijst naar de fysieke en emotionele aanwezigheid van de pedagogisch medewerker bij het kind. Het houdt in dat de medewerker dichtbij het kind staat, beschikbaar is voor interactie en ondersteuning, en aandacht heeft voor de behoeften en signalen van het kind. Nabijheid creëert een veilige en vertrouwde omgeving waarin het kind zich geborgen voelt en zichzelf kan zijn. Het stelt de medewerker in staat om de ontwikkeling van het kind nauwlettend te observeren en te reageren op zijn interesses en behoeften.

Betrokkenheid zegt iets over de mate waarin het kind actief en geïnteresseerd deelneemt aan activiteiten en betrokken is bij zijn omgeving. Een kind dat betrokken is, toont nieuwsgierigheid, enthousiasme en concentratie in wat het doet. Goede interactie en nabijheid dragen bij aan de betrokkenheid van het kind, omdat het kind zich veilig en gesteund voelt om deel te nemen aan activiteiten en zich te richten op zijn ontwikkeling.

Het is belangrijk om te streven naar een hoge mate van betrokkenheid bij kinderen, omdat dit een positieve invloed heeft op hun ontwikkeling, leerervaringen en welbevinden. Een kind dat intens betrokken is, toont vaak een sterke motivatie om te leren, te ontdekken en nieuwe vaardigheden te ontwikkelen.

Een voorbeeld van actieve betrokkenheid bij een peuter.

Jip (3 jaar en 2 maanden) vindt bouwen superleuk! Vandaag bouwt hij een hele hoge toren in de bouwhoek. Met zijn kleine handjes tilt hij de blokken en stapelt ze zorgvuldig op elkaar. Na een tijdje is de toren klaar. Jip is heel blij en laat zijn toren trots zien aan de andere kindjes. Zijn gezichtje straalt van enthousiasme.

De betrokkenheid van kinderen bij activiteiten te observeren en te beoordelen. Hieronder worden de verschillende stadia van betrokkenheid volgens de schaal van Laevers beschreven:

1. **Niet betrokken:** Het kind toont geen betrokkenheid bij de activiteit. Het lijkt afwezig, niet geïnteresseerd en kan zich vervelen of afdwalen naar andere dingen.
2. **Passief betrokken:** Het kind toont enige interesse in de activiteit, maar lijkt nog steeds gereserveerd en onbetrokken. Het kan passief meedoen zonder veel initiatief te nemen.
3. **Oppervlakkig betrokken:** Het kind begint meer interesse te tonen in de activiteit, maar het engagement is oppervlakkig en niet volledig. Het kan deelnemen aan de activiteit, maar met beperkte aandacht en enthousiasme.
4. **Actief betrokken:** Het kind toont een actieve betrokkenheid bij de activiteit. Het is geconcentreerd, enthousiast en neemt initiatief om mee te doen en te experimenteren.
5. **Intens betrokken:** Het kind is volledig en intens betrokken bij de activiteit. Het is geconcentreerd, enthousiast, vol energie en volledig opgaand in de activiteit.

Bij het observeren van de betrokkenheid van een kind op de schaal van Laevers kun je letten op verschillende aspecten, zoals de mate van concentratie, het initiatief nemen, de energie en het enthousiasme dat het kind toont tijdens de activiteit. De schaal van Laevers biedt een waardevol inzicht in de betrokkenheid van het kind en helpt om te begrijpen hoe het kind reageert op verschillende activiteiten en omgevingen.

Signalen van een niet betrokken peuter:

- Het kind zit passief op een plek en kijkt naar anderen die aan het spelen zijn.
- Het kind toont weinig interesse in de materialen of activiteiten en lijkt zich te vervelen
- Het kind reageert niet op uitnodigingen van andere kinderen of pedagogisch medewerkers om mee te doen aan een activiteit of om mee te spelen
- Het kind heeft een afwezige blik en lijkt niet betrokken bij wat er om hem heen gebeurt.

Wat je kunt doen:

- Ga naar het kind toe en toon interesse in wat het doet. Stel open vragen en moedig het kind aan om te vertellen over zijn gedachten en gevoelens.
- Bied het kind keuzes aan en laat hem zelf een activiteit kiezen waar hij meer interesse in heeft.
- Probeer de activiteit aan te passen aan de interesses van het kind en hem uit te dagen met nieuwe uitdagingen.
- Bied ondersteuning en begeleiding aan om het kind te helpen betrokken te raken bij de activiteit.
- Kijk naar de omgeving en het materiaal. Is het uitdagend genoeg voor het kind? Zijn er andere kinderen waarmee het kind kan samenwerken of spelen?
- Observeer of er mogelijke oorzaken zijn voor de verminderde betrokkenheid, zoals vermoeidheid of zorgen. Zorg voor een rustige en veilige omgeving waarin het kind zich op zijn gemak voelt.

Door het kind actief te observeren en te ondersteunen, kun je als pedagogisch medewerker de oorzaken van verminderde betrokkenheid achterhalen en het kind helpen om mee te spelen en actief mee te doen. Het is belangrijk om geduldig en empathisch te zijn, en het kind te stimuleren om zijn eigen interesses en nieuwsgierigheid te volgen.

(Spel)Betrokkenheid in de praktijk

Op een zonnige ochtend ging de groep peuters van peutergroep de kikkers op avontuur in de natuurtuin achter het gebouw. Lisa, een energiek meisje van drie jaar, rende meteen naar de zandbak, waar ze begon te graven. Lisa bleef een hele poos in de zandbak spelen. Andere peuters speelden naast haar in de zandbak of hielpen een poosje mee. Lisa liet zich niet afleiden en maakte, met de tong uit haar mond, een grote bult met een paar gaten erin. Met een paar takjes en steentjes versierde Lisa samen met een andere peuter de berg. Trots keek ze naar het resultaat. Daarna riep ze naar Pm-er Sarah dat ze een heel mooi kasteel had gemaakt en of ze even wilde komen kijken.

Effecten van hoge betrokkenheid bij het spel van Lisa:

1. *Motorische ontwikkeling:* Terwijl Lisa in de zandbak speelde, gebruikte ze haar fijne motoriek om zand op te scheppen en te vormen, wat haar motorische vaardigheden verbeterde.
2. *Sociale interactie:* Lisa begon een gesprek met een ander kindje dat naast haar speelde. Ze begonnen samen te werken aan het mooi maken van hun kasteel met steentjes en takjes. Dit stimuleerde hun sociale vaardigheden en samenwerkingsgevoel.
3. *Verbeeldingskracht:* Lisa creëerde een zandkasteelwereld in haar verbeelding en gaf stemmetjes aan haar speelfiguren. Haar verbeeldingskracht bloeide op en ze werd een creatieve verhalenverteller.
4. *Zelfvertrouwen:* Lisa voelde zich trots en tevreden toen ze haar voltooide zandkasteel bewonderde. Ze ontwikkelde een positief zelfbeeld en zelfvertrouwen in haar vermogen om iets moois te creëren.
5. *Emotionele uitdrukking:* Tijdens het spelen kon Lisa haar gevoelens uiten en emoties delen met andere kindjes. Ze voelde zich veilig en vrij om haar blijdschap en opwinding te uiten.
6. *Lichamelijk welzijn:* Het buitenspelen in de natuurtuin bevorderde de lichamelijke gezondheid van de peuters. Ze kregen frisse lucht, beweging en werden gestimuleerd om hun zintuigen te gebruiken.

Door actief betrokken te zijn bij het buitenspel in de natuurtuin, beleefde Lisa een rijke leerervaring met tal van positieve effecten op haar ontwikkeling en welzijn. Het spel in de natuur bood haar de ruimte om te ontdekken, te leren en te groeien.

Betrokkenheid van de PM-er bij het spel van het kind

Ben jij een betrokken pedagogisch medewerker? Hieronder een aantal tips.

1. Luister actief naar het kind, toon oprechte interesse in wat het kind te vertellen heeft. Maakt oogcontact en reageer op de verbale en non-verbale signalen van het kind.
2. Toon begrip en empathie. Bied het kind troost of ondersteuning wanneer het kind dat nodig heeft.
3. Moedig het kind aan. Laat het kind het zelf proberen te doen. Geef complimenten om het zelfvertrouwen en de motivatie van het kind te vergroten.
4. Maak pret en neem actief deel aan activiteiten. Ga samen spelen, ontdekken en uitproberen. Zo voelt het kind zich gesteund.
5. Wees flexibel en pas je aan aan de behoeften en interesses van het kind. Zo bied je het kind de mogelijkheid om zijn eigen ontdekkingen te doen.
6. Zorg voor een veilige en vertrouwde omgeving:
7. Je moedigt het kind aan om zelf keuzes te maken en initiatieven te nemen. Zo stimuleer je de zelfstandigheid. Gaat er iets mis? Reageer dan empathisch en help het kind om een eigen oplossing te bedenken.

Het kind zal een goede betrokkenheid van jou opmerken door een gevoel van vertrouwen, veiligheid en geborgenheid. Ze zullen zich gezien, gehoord en gewaardeerd voelen. Het kind zal meer geneigd zijn om te experimenteren, te leren en te ontwikkelen in een omgeving waarin ze zich gesteund en begrepen voelen.

Een betrokken Pm-er creëert een positieve interactie tussen het kind en de volwassene, wat een basis legt voor een gezonde ontwikkeling en welbevinden van het kind. Het kind zal zich gemotiveerd voelen om nieuwe uitdagingen aan te gaan en zichzelf te ontplooien.

Samenvattend: de samenhang van een goede interactie, de nabijheid en effect daarvan op de (spel) betrokkenheid en daarmee op de ontwikkeling van het kind

Wanneer er sprake is van een goede interactie tussen de medewerker en het kind, gecombineerd met nabijheid en betrokkenheid, ontstaat er een positieve dynamiek die gunstig is voor de ontwikkeling van het kind. Het kind voelt zich veilig en gewaardeerd, waardoor het zich vrij voelt om te experimenteren, te leren en te groeien. Een positieve interactie stimuleert de betrokkenheid van het kind, wat op zijn beurt de motivatie en nieuwsgierigheid van het kind vergroot om nieuwe vaardigheden te ontwikkelen.

Kinderen die regelmatig positieve interacties en nabijheid ervaren, hebben vaak een positiever zelfbeeld, betere sociaal-emotionele vaardigheden, en zijn meer gemotiveerd om nieuwe uitdagingen aan te gaan. Deze positieve ervaringen vormen de basis voor een gezonde ontwikkeling op cognitief, sociaal en emotioneel gebied.

Kortom, de interactie tussen de pedagogisch medewerker en het kind, gecombineerd met nabijheid en betrokkenheid, creëert een liefdevolle en stimulerende omgeving waarin het kind zich optimaal kan ontwikkelen en zijn potentieel kan ontplooiën

